

**ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ ДО ЗАЛІКУ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПОРІВНЯЛЬНЕ ПРАВОЗНАВСТВО»
ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ТА ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ,
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 081 «ПРАВО»
КЕРІВНИК НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ – ДОЦ.АНДРІЮК В.В.**

Тема 1. Порівняльне правознавство як наука та навчальна дисципліна

Підходи до розуміння сутності порівняльного правознавства (юридичної компаративістики). Порівняльне правознавство як метод, наука та навчальна дисципліна. Історія генезису та розвитку юридичної компаративістики. Виникнення порівняльного правознавства. Становлення юридичної компаративістики.

Поняття порівняльного правознавства як науки. Об'єкти порівняльного правознавства.

Предмет порівняльного правознавства. Функції порівняльного правознавства.

Гносеологічна функція порівняльного правознавства. Методологічна функція порівняльного правознавства. Практично-прикладна порівняльного правознавства.

Світоглядна функція порівняльного правознавства.

Методологія порівняльного правознавства. Поняття методології юридичної компаративістики. Характеристика підходів до методології порівняльного правознавства.

Метод порівняльного правознавства. Класифікація методів порівняльного правознавства.

Філософські, загальнонаукові та спеціальні методи порівняльного правознавства. Зміст порівняльно-правового методу. Характеристика інших методів наукового пізнання, що застосовуються юридичною компаративістикою. Загальні принципи порівняльного правознавства.

Місце порівняльного правознавства в системі юридичних наук. Взаємозв'язок і взаємодія порівняльного правознавства з суспільними науками. Значення порівняльного правознавства.

Види досліджень у порівняльному правознавстві. Переваги і недоліки нормативного та функціонального порівняння. Поняття діахронного та синхронного порівняння.

Характеристика внутрішнього та зовнішнього порівнянь. Бінарне порівняння та мультипорівняння. Макро-, мікро- та інституціональне порівняння. Правила організації та здійснення порівняльно-правового дослідження. Способи оформлення результатів порівняльно-правового дослідження. Критерії порівняльно-правового аналізу об'єктів дослідження. Використання результатів порівняльно-правових досліджень.

Порівняльне правознавство як навчальна дисципліна.

Тема 2. Поняття правової системи. Типологія основних правових систем сучасності

Поняття правової системи. Характеристика плюралістичної наукової думки щодо визначення поняття “правова система”. Значення категорії “правова система” для порівняльного правознавства. Ознаки правової системи. Структура правової системи. Функції правової системи. Співвідношення понять “правова система” і “система права”. Закономірності розвитку правової системи.

Типологія правових систем світу: поняття, критерії. Поняття “правова сім'я”, “тип правової системи” та їх значення для юридичної науки. Значення категорій “правова

сім'я”, “тип правової системи” для науки порівняльного правознавства. Проблема типології правових систем світу. Критерії типології правових систем світу. Зміст концепції правових сімей Р. Давида. Характеристика концепції “правового стилю” К. Цвайгерта.

Тема 3. Правові системи романо-германського типу

Історичні витoki формування та спільність генезису правових систем романо-германського типу. Основні етапи розвитку романо-германської правової сім'ї. Зв'язок романо-германської правової сім'ї з римським правом. Рецепція римського права. Роль науки (університетів) у розвитку романо-германського права. Вплив канонічного права на формування та розвиток романо-германського права. Вплив сучасних інтеграційних процесів в Європі на розвиток романо-германської правової сім'ї.

Характерні риси романо-германської правової сім'ї.

Система джерел права романо-германської правової сім'ї. Загальна характеристика джерел права в романо-германській правовій сім'ї. Визначення та розуміння джерел права в романо-германській правовій сім'ї. Класифікація джерел права в романо-германській правовій сім'ї. Нормативно-правові акти в романо-германській правовій сім'ї. Характерні риси та значення нормативно-правового акту в романо-германській правовій сім'ї. Закон як джерело права в романо-германській правовій сім'ї. Загальні принципи в романо-германській правовій сім'ї. Правова доктрина в романо-германській правовій сім'ї. Правовий звичай у системі джерел романо-германського права. Судова практика в романо-германській правовій сім'ї.

Структура системи права в країнах романо-германської правової сім'ї. Поділ романо-германського права на публічне і приватне право. Норми права та їх характер в романо-германській правовій сім'ї. Принципи права та їх статус в романо-германській правовій сім'ї. Юридична техніка в країнах романо-германської правової сім'ї.

Виділення романської та германської груп правових систем у структурі романо-германської сім'ї права. Правова система Німеччини. Правова система Франції. Інші правові системи романо-германського типу.

Тема 4. Англо-американська правова сім'я

Історія виникнення та розвитку англо-американської правової сім'ї. Зародження та основні етапи розвитку англійської правової системи. Виникнення та реформування загального права. Право справедливості та його вплив на систему загального права. Особливості англо-американської правової сім'ї.

Система джерел права англо-американської правової сім'ї. Поняття та види джерел права в англо-американській правовій сім'ї. Правовий прецедент як джерело права в англо-американській сім'ї. Закон як джерело права в англо-американській сім'ї. Делеговане законодавство в англо-американській правовій сім'ї. Правовий звичай в англо-американській правовій сім'ї. Інші джерела англо-американського права.

Структура системи права в країнах англо-американської правової сім'ї. Норми права та їх характер в англо-американській правовій сім'ї. Принципи права та їх статус в англо-американській правовій сім'ї. Особливості юридичної техніки.

Правова система Англії. Характеристика англійського права. Поняття та сутність загального права. Співвідношення загального права і законодавства. Характеристика декларативної теорії права. Поняття права справедливості. Співвідношення права справедливості й загального права. Поняття статутного права.

Правова система США. Формування правової системи США. Сучасна правова система США. Спільні та відмінні риси права США та англійського права.

Характеристика інших правових систем англо-американського типу.

Тема 5. Змішаний тип правової системи

Загальна характеристика змішаного типу правової системи. Історія виникнення та розвитку правових систем змішаного типу. Основні наукові підходи до розуміння та класифікації правових систем змішаного типу. Характерні риси правових систем змішаного типу. Система джерел права правових систем змішаного типу.

Особливості північноєвропейської (скандинавської) групи правових систем. Специфіка латиноамериканської групи правових систем.

Тема 6. Релігійні правові системи

Загальна характеристика правових систем релігійного типу. Зародження та основні етапи розвитку правових систем релігійного типу. Основні наукові підходи до класифікації систем релігійного типу. Структура релігійної правової сім'ї. Характерні риси правових систем релігійної орієнтації.

Мусульманське (ісламське) право. Плюралістична наукова думка щодо визначення мусульманського права. Загальна характеристика мусульманського права. Ознаки мусульманського права. Джерела мусульманського права. Право сучасних мусульманських держав.

Індуське право. Загальна характеристика індуського права. Специфіка індуського права. Джерела індуського права. Сучасне право Індії.

Іудейське (єврейське) право. Загальна характеристика іудейського права. Характерні риси іудейського права. Система джерел іудейського права. Сучасне право Ізраїлю.

Канонічне право. Загальна характеристика канонічного права. Джерела канонічного права. Застосування канонічного права в сучасному світі.

Тема 7. Правові системи традиційного типу

Загальна характеристика правових систем традиційного типу. Поняття і структура традиційної правової сім'ї. Характерні ознаки традиційних правових систем. Система джерел традиційного права. Правові системи країн Далекого Сходу. Специфіка правових систем країн Далекого Сходу. Правова система Китаю. Правова система Японії. Правові системи держав Африки. Звичаєве право Африки і Мадагаскару.

Тема 8. Соціалістична правова система

Загальна характеристика соціалістичного типу правової системи. Історія виникнення та розвитку правових систем соціалістичного типу. Основні наукові підходи до розуміння та класифікації правових систем соціалістичного типу. Характерні риси правових систем соціалістичного типу. Особливості системи джерел права соціалістичної правової сім'ї. Сучасні соціалістичні правові системи.

Тема 9. Загальна характеристика правової системи України

Історичні і соціально-культурні витоки української правової системи. Становлення і розвиток правової системи України.

Характерні риси сучасної правової системи України та її зв'язок з правовими системами світу. Місце правової системи України серед правових систем світу.

Тема 10. Передумови та механізм зближення національних правових систем у сучасних умовах суспільного розвитку

Характеристика процесу глобалізації. Попередження і вирішення юридичних колізій. Зближення національних законодавств. Поняття модельних законодавчих актів. Уніфікація правових норм. Поняття і значення міжнародно-правової допомоги.